

De ting som vägs i handen undgår glömskan – om boksamlaren Lars Örtemark

”Den största samlingen i världen.” Den magiska kraft med vilken dessa ord planteras i ett barns medvetande rymmer en svindlande erfarenhet. Tänk, *min* far, ägare av den största samlingen i världen. Visserligen var det inom det smala intresseområdet Dalslandslitteratur, och kanske var det inte heller med största säkerhet som orden yttrades. Men ändå, tanken kittlade...

En mil utanför Ed, i centrum av Rölönda, alldeles intill kyrkan ligger ett stort, gult hus som tidigare varit ett äldreboende, (garaget har en gång varit kyrkans bårhus), men sedan 1989 är huset privatbostad och antikvariat. Här bor min far, pensionerad lantbrevbärare, men framför allt: boksamlare.

Historien om ”världens största samling” har sin upprinnelse i Bråtens skolbibliotek tidigt 1950-tal där min far läste Sven Hedins äventyrsskildringar. Det är här som intresset för böcker grundläggs, även om själva samlandet skulle utvecklas tjugo år senare, 1972 (samma år som jag föddes), under en period då han tillbringade mycket av sin tid med att släktforska på Landsarkivet i Göteborg. Han började köpa in böcker om släkten och snart utvidgades samlandet till att gälla hela Dalsland. Jag minns att jag under den här tiden följde med på ett otal auktioner; ofta satt jag i den högerstyrda SAAB -99:an och läste gamla Kalle Anka-tidningar som han hade införskaffat. 1984 blev min far egenföretagare och öppnade ett antikvariat som han fortfarande driver.

Men samlandet har först och främst betraktats som en hobby, en passion som inte låter sig begränsas av affärsverksamhet. I och med antikvariatet skapades också ett rum för affektiva värden, för alla besökare att ta del av. Ett antikvariat är inte bara en saluplats för gamla böcker, det är också en plats för kvarlåtenskapens anekdotiska krumsprång och nostalgins utsagor, och inte minst ett rum för taktila erfarenheter, handens beröring av det slitna skinnbandet etc. Och för en samlare kan en enda bok inrymma alla dessa värden. I mötet med samlingens delobjekt uppstår ett förtätrat möte där objektet ingår i en närmast magisk encyklopedi.

Men för många av oss andra innebär min fars samlande först och främst en kulturgärning, en förvaltning av ett stycke kulturhistoria vars syfte är att förhindra berättelsernas förskingring, och inte minst, att upprätta ett inre rum för besökarens känslomässiga topografi.

Jonas Örtemark, författare